

Heemkundige Kring

MAGAZINE

Dr. Croquet - Walem

nummer 26 - herfst 2012

Colofon

Dit magazine is een uitgave van de vzw Heemkundige Kring Dr. Croquet Walem

vzw Heemkundige Kring Dr. Croquet Walem

Kloosterstraat 76 | B-2800 Walem
www.heemkundewalem.be
info@heemkundewalem.be

Jaargang 7, nummer 26, herfst 2012

U kunt lid worden door overschrijving van 8 euro op rekeningnummer 733-2426000-60. Dan krijgt u de volgende nummers van ons tijdschrift in uw bus.

Redactie en medewerkers van dit nummer:

Richard Hofmans, Hugo Rom, Theo Schroeven, Jan Van Buggenhout, Tom Van Buggenhout, Sabine Van Malderen, Dirk Verreth, Kris Verreth

Inhoud

Editoriaal

Overbrenging stoffelijk overschot Monseigneur Scheppers

Koninklijke fanfare Sint-Cecilia (1ste deel)

80 jaar in het nieuws

Walemlandse geschiedenis: Invloed van de bouw van het fort

FC Walem kampioen bij de scholieren (3de deel)

Lezerspost: het Walems dialect

Verklaring foto voorpagina

1952: Het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers wordt door de Walemse straten gedragen.

Onze ereleden

Bijzondere dank aan:

Bert en Martine Bellon-Loiselle

Jan Bergé

Karel Caelen

Christiane Carpentier

P. De Laet

H. De Ridder

Paula De Waerhert

Els Gilon

E. Goyvaerts

Grandeco NV - Grouwet-Vervliet

Groep Gilon BVBA

Clara Honsia

Pieter Janssens

André Laurens

Dokter Jo Liekens

Walter Marivoet

Eddy & Annabel Merckx-Tanghe

Frank Michiels

Jacques Morrens

Eugeen Nauwelaerts

Bart & An Ooghe-Poot

Eddy Op de Beeck

Peeters-Van Laer Schrijnwerkerij

Willy Pittoors (Elektro Pittoors)

Jaak & Lea Poot-Janssens

Alex Ressler

Hugo Rom

Frans Rymenams

Theo Schroeven - M. De Vos

Bouwwerken Dirk Van de Brul

Dierenarts Bart Van der Kuylen

Pieter Van der Veken

Gina Vandoorne (Slagerij Gina)

Stefaan Van Malderen

Van Moer-Van Hoof

E. Vansant

Eric Verbiest

Fons Vercammen

Een klein dorp in 'Den Grooten Oorlog'

In 2014 zal het honderd jaar geleden zijn dat de 'grote oorlog' ontbrandde.

Aanvankelijk was er enkel een terrorist die in Sarajevo de troonopvolger van Oostenrijk neerschoot. Maar al gauw ontplofte het nationalisme in heel Europa en de militaire spanning die de jaren voordien was opgebouwd, deed grote massa's uit de kazernes marcheren. Hun eindbestemming waren plaatsnamen die weldra synoniemen zouden worden van slagvelden: Verdun, Ieper, Somme, Gallipoli... Vandaag getuigen de uitgestrekte begraafplaatsen en de monumenten vol namen van de vele jonge levens die toen als pionnen op een schaakbord opgeofferd werden.

Na honderd jaar duikt de mist van de vergetelheid stilaan op. In 2014 moeten vele herdenkingen alles terug in de herinnering brengen. In Vlaanderen is het begrip 'eerste wereldoorlog' een synoniem voor de IJzervlakte, de Westhoek en Ieper. De blikken gaan in eerste instantie dan ook daarop gericht zijn. De eerste wereldoorlog liet echter ook een diep spoor na in Walem. Gedurende enkele dagen in september en oktober 1914 lag Walem in de kern van de storm, en stonden de ogen van de wereld gericht op het fort van Walem dat mee de grote Duitse aanval op Antwerpen trachtte te stoppen. De heemkundige kring van Walem rekent het dan ook tot zijn taak om in 2014 de gebeurtenissen van 1914 te herdenken. We wensen niet zozeer het militaire aanbod te laten komen, maar wel het verhaal van de gewone soldaat te brengen.

Concreet overwegen we om gedurende twee weekends in september en oktober 2014 door middel van een wandeling doorheen het dorp dit verleden in herinnering te brengen. Langsheen die wandeling zal de bezoeker door middel van tentoonstellingen, film, presentaties, monologen en evocaties een totaalindruk krijgen van wat er zich in die dagen in Walem heeft afgespeeld.

Ideeën zijn één zaak, ze realiseren veronderstelt heel wat meer. Momenteel zijn we bezig om de ideeën om te zetten in plannen van aanpak, en te onderzoeken of ze haalbaar zijn. Eén ding is duidelijk: een pak werk en vele uitdagingen... De heemkundige kring zal al zijn creativiteit moeten aanspreken. Omdat we daarbij alle hulp kunnen gebruiken, doen we een algemene oproep aan onze leden en aan alle inwoners van Walem:

We zoeken medewerkers die in 2014 de herdenking 1914 - Waelhem - 2014 - Een klein dorp in 'Den Grooten Oorlog' mee tot een succes willen maken.

We denken aan volgende taken: opknappen van lokalen in Walem-fort (afbreken, herstellen, schilderen), allerlei werkjes ter voorbereiding van de tentoonstelling, bewaking op tentoonstellingsplaatsen... en waarschijnlijk nog tal van andere taken.

Help ons de herinnering aan Waelhem 1914 levendig houden! Maak u kenbaar bij Hugo Rom op: hugo@heemkundewalem.be of 015/20.41.24, en geef uw contactgegevens op (naam, telefoonnummer, e-mailadres).

tvb

Overbrenging stoffelijk overschot Monseigneur Scheppers

Victor Scheppers, stichter van de Broeders en Zusters van O.-L.-Vrouw van Barmhartigheid, was weliswaar geboren te Mechelen maar verkoos in Walem begraven te worden. Onder andere hier in Walem hadden de zusters van zijn orde een klooster en runden ze een lagere school.

De orde heeft hier trouwens op het kerkhof een concessie en een 70-tal broeders en zusters liggen in Walem begraven. Het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers werd echter in juni 1952 naar Mechelen overgebracht, nadat het in maart een eerste maal was ontgraven en 'berkend'.

Kort verslag door een Walemse Zuster over de ontgraving en afscheidsplichtigheid bij het overbrengen van het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers

Bij de eeuwfeestviering van het ontstaan van het Scheppersinstituut hadden onze Eerw. Broeders het plan ontworpen om, met toelating, het stoffelijk overschot van onze Eerbiedwaardige Stichter, Mgr Scheppers, dat reeds 75 jaar alhier te Walem in de familiekerelder rustte, over te brengen naar het stichtingsoord, het Moederhuis van de Broeders van O.-L.-V. van Barmhartigheid op de Melaan te Mechelen.

De ontgraving had plaats op Maandag, 9 Juni 1952. De grafkerelder werd opengemaakt en de kist geplaatst in ons klooster alhier te Walem, in de spreekkamer bij de poort van de kostschool (daarna in de wintertuin om er het werk te doen).

Bij de opening ervan waren enkele vooraanstaande personen aanwezig: Kan. Frateur, Eerwaarde Broeder Omer, Directeur, Eerwaarde Broeder Richard, en 3 andere Broeders die de kist openmaakten. Ook onze Algemene Overste Z.E.M. Tharcillia, het gemeentebestuur, de Heer Secretaris, de veldwachter, de Heren Dokters Coenen van Walem en Jacobs van Mechelen. Het stoffelijk overschot in de kist bleef zichtbaar, heel de plaats (kamer) werd bestrooid en belegd met 'n laag ongebluste kalk, dicht gemaakt, gesloten en verzegeld door de Hulpbisschop. Zo bleef dit gedurende 8 dagen en gedurende deze acht dagen hadden we de eer en het geluk onze beminde Vader bij ons te hebben.

Op Woensdag 18 juni '52 werd ertoe overgegaan het lichaam in een nieuwe kist over te leggen, die dan gesloten werd. Nu was de plaats toegankelijk en was het ons gegund nog meerdere keren het stoffelijk overschot te gaan groeten en van heel dichtbij aan onze beste Vader onze verlangens te uiten.

Op Zaterdag 21 juni '52 zou het overbrengen naar Mechelen heel plechtig doorgaan. De ceremonie ving aan om 2.30 u.. De kist stond opgebaard op de open speelplaats, op een prachtig versierd podium, alwaar de Walemse bevolking een laatste groet kon komen brengen. De ruime plaats stond opgepropt van volk.

De afscheidsplichtigheid ving aan met aangepaste muziekuitvoeringen door de muziekmaatschappijen en van het dorp en zang door de schooljeugd.

Namens de gemeente Walem hield de Heer Fr. Morrens, 1ste schepen, een treffende toespraak, waarin hij de lof maakte van Mgr Scheppers, zijn voorliefde voor Walem deed uitschijnen, en het diep gevoel van weemoed uitte bij het afscheid van deze Dienaar Gods, waarvan het stoffelijk overschot hier gedurende 75 jaar als een schat zorgvuldig werd bewaard. Die weemoed, zo ging geachte spreker verder, gaat gepaard met een gevoel van vreugde; immers die edele schat zal nu overgedragen worden in handen van zijner kinderen, die hij zozeer liefhad.

Eerw. Broeder Joris, assistent, gaf het passend wederwoord. Prachtige bloemengarven werden rond het podium neergelegd.

Hierop nu volgde de uitvaart naar Mechelen. Dieproerend ogenblik! Onvergetelijke stond in ons leven! 't Scheen alsof vader inderdaad ons verliet en onwillekeurig voelden we een zekere heimwee, een traan moest weggevaagd worden.

Op de schouders genomen door de inwoners van Walem, werd de kist met het stoffelijk overschot, gevolgd door een hele stoet van ingetogen mensen, door ons mooi versierd klooster gedragen. Langs de Koning Albertstraat schreden allen voorwaarts tot aan de grenslijn van de gemeente. Schoolkinderen met bloemengarven, eerwaarde Broeders, Eerwaarde Zusters, familieleden, veel vooraanstaande personaliteiten en een massa van de bevolking stapte ingetogen voorbij de bevlagde huizen. Ieder een leefde zichtbaar mede met deze ongewone plechtigheid.

Aan de grenslijn van onze gemeente werden we opgewacht door een lijkwagen die de kist zou opnemen en ook enkele auto's om ons te brengen tot aan de St.-Katelijnepoort te Mechelen, waar een groots welkom was voorbereid. Geplaatst op een praalwagen, een echte bloementombe, trok men door enkele straten van de stad om eindelijk stand te houden bij het Instituut van onze Eerw. Broeders, op de Melaan, waar een prachtige grafkapel werd gebouwd om het eerbiedwaardige overschot te ontvangen.

Broeders en Zusters van O.-L.-V. van Barmhartigheid, kinderen van een zo edele Vader, wij zetten het werk voort van onze Geliefde Stichter.

Zijn geest was: offervaardigheid, onthechting, barmhartigheid.

Zijn leus luidde: Aan God de eer, aan ons de arbeid, aan de naaste het nut!

Moge zijn werk, zijn geest, zijn leuze in ons voortleven!

Mogen velen na ons dit ideaal begrijpen en navolgen!

Moge de H. Kerk hem eens de eer der altaren geven! Ja, daarvoor blijven wij bidden en werken.

Eerwaarde Vader Scheppers, alhoewel we uw lichaam niet meer bezitten, zal uw geest rond ons zweven en in het beproefde Walem, waarvan de gezegende grond U 75 jaar lang tot rustplaats heeft gediend, zult U zeker vanuit de hemel uw bescherming blijven verlenen.

Het lichaam van Mgr Scheppers opgebaard op de speelplaats van de school

Herkenning van het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers - verslag door Dr. Coenen

Op Donderdag 20 maart 1952 werd de lijkkest uit de grafkelder geïdentificeerd in aanwezigheid van ondergetekende, Br. Assistent Omer Claes, afgevaardigde van de Algemeen Overste der Broeders van O.-L.-Vrouw van Barmhartigheid, Brs. Jan De Bose, Thomas Cinée, Florentiaan Bal. De Eerwaarde moeder Overste der Zusters van O.-L.-Vrouw van Barmhartigheid en enkele medezusters waren insgelijk aanwezig.

De kist werd overgebracht naar het klooster der E. Zusters te Walem. Het houten deksel der kist is nog in goede staat; het overige gedeelte van de houten kist is minder goed bewaard. De zinken kist is ongeschonden gebleven – niet het minste spoor van oxydatie. De wanden hebben een dikte van +/- 2 mm en konden onmogelijk bewerkt worden met een zinkschaar. We waren verplicht, om de kist te openen, het deksel longitudinaal door te zagen en hebben also gevormde halve deksels opengeplooid. De volledige en hermetische sluiting van de zinken kist heeft alle verdamping belet, zodat het lichaam bij de ontbinding voortdurend in een vochtige atmosfeer bleef ingesloten. Het koperen kruisbeeld, dat de overledene in de handen hield is volledig overtrokken met een groene laag van basisch kopercarbonaat.

De klederen: albe, kazuifel, kousen en pantoffels, zijn heel goed bewaard, doch volledig ontkleurd, vastgekleefd aan de wanden en doortrokken van een kleverige vloeistof. De lederen pantoffels staan nog steeds loodrecht op de bodem, alhoewel met de gele breiachtige stof, denkkelijk gevormd door de ontbinding van de weke bestanddelen van het lichaam.

Daar de klederen het lichaam nog volkomen bedekken, kunnen we enkel verslag uitbrengen over de toestand van de zichtbare gedeelten.

Hoofd: Volledig ontvleesd - baret ingezakt tot aan de oogkassen - mond bedekt met een gele schimmel - rechter jukboog gedeeltelijk verteerd - nog 2 tanden zichtbaar.

Handen: Totaal zwart - ontvleesd - vingers onvolledig.

Benen: Vastgekleefd in een geleachtige massa van de bodem der kist - te oordelen naar de kleine doormeter, volledig ontvleesd.

Romp: Geeft de indruk van niet verteerd te zijn of is het enkel de kazuifel die de inzakking onzichtbaar maakt?

BESLUIT: Heel waarschijnlijk zijn al de weke delen ontbonden en zou het wenselijk zijn het gebeente er van af te zonderen om het voor bederf te vrijwaren. De schedel van vader en moeder Scheppers, die we insgelijk in de grafkelder vonden, schijnen beter bewaard te zijn dan deze van Mgr Scheppers.

Na enkele foto's genomen te hebben van het stoffelijk overschot werd de kist terug dicht gemaakt, op zes plaatsen verzegeld met het wapen der Congregatie en weer ondergebracht in de grafkelder.

Mechelen, 25 maart 1952

MECHELEN - 1952

Monseigneur

Scheppers

HERDENKING

ZATERDAG 21 JUNI, te 16 uur
 Plechtige overbrenging van het stoffelijk overschot van Walem naar het Scheppers-Instituut.
 Wegwijzer: St. Kathelijnestraat, Minderbroedersweg, Walem.
 Plechtigheid op de speelplaats van het Instituut. (17.00-18.00)

ZONDAG 22 JUNI
 Inwijding van de Grafkapel door Z. Eminentie Kardinaal van Roey.
 Toegang voor het publiek tot de grafkapel van Mgr Scheppers vanaf Zondag 22 Jun.

Uittreksel uit artikel in de Gazet van Mechelen

HET STOFFELIJK OVERSCHOT VAN MGR SCHEPPERS VERLAAT WALEM MGR SCHEPPERS RUST THANS IN ZIJN GEBOORTESTAD

Schitterende eeuwfeestviering van het Scheppers-instituut
 Plechtige wijding van de nieuwe grafkapel door Zijne Eminentie Kardinaal van Roey -
 Eeuwfeestviering van het Scheppers-instituut door de Koninklijke Oudleerlingenbond

Naar aanleiding van de overbrenging van het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers van Walem naar Mechelen heeft het gemeentebestuur van Walem volgende oproep tot de bevolking gericht.

OPROEP AAN DE BEVOLKING

Op Zaterdag 21 Juni 1952 wordt het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers op plechtige wijze naar Mechelen overgebracht. Meer dan 75 jaar rustte Mgr Scheppers op ons gemeentelijk kerkhof. Onze parochie en onze gemeente hebben zeer veel aan hem te danken. Tijdens zijn leven was hij een groot weldoener van de kerk en was o.a. de gever van een klok, die thans de bevolking nog altijd oproept; hij is ook de stichter van de zusters van O.-L.-Vrouw van Barmhartigheid, die reeds tientallen jaren het onderwijs in onze gemeente hebben verzorgd.

De plechtigheden in onze gemeente zullen aanvang nemen op de koer van het Klooster (ingang K. Albertstraat). Aldaar zal het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers staan opgebaard.

VERLOOP DER PLECHTIGHEDEN

1. Hulde van de bevolking aan Mgr Scheppers; 2. Muziekuitvoeringen door de Kon. Fanfare Concordia; 3. Samenzang door de jeugd van Walem; 4. Muziekuitvoering door de Fanfare Ste. Cecilia; 5. Afscheidsrede door dhr. Morrens, schepen, afgevaardigd namens het gemeentebestuur; 6. Bloemen-

hulde door de verenigingen en de bevolking der gemeente; 7. Antwoord door Z.E. Broeder Overste der Broeders van O.-L.-Vrouw van Barmhartigheid; 8. Lichting van het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers. Tijdens de lichting zal het 'Te Velde' geblazen worden door dhr. G. Van Look.

Vervolgens wordt het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers, gedragen door inwoners der gemeente, op plechtige wijze uitgeleide gedaan tot aan de grens van de gemeente.

VOLGORDE VAN DE UITVAART

1. Het kruis met misdienaar, 2. De muziekmaatschappij Ste. Cecilia; 3. De schoolkinderen; 4. De Kon. Muziekmaatschappij Concordia; 5. De jeugd van Walem met vaandels en bloemengarven; 6. Het stoffelijk overschot van Mgr Scheppers; 7. De familieleden, de geestelijke en wereldlijke overheden, de bevolking.

Voor het goed verloop der plechtigheden, gelieve de deelnemers zich te schikken naar de onderrichtingen van dhr. Vinckx.

Wij doen een warme oproep tot de verenigingen en de bevolking der gemeente, om in groten getale aan deze uitzonderlijke plechtigheden deel te nemen en, zo mogelijk door het neerleggen van een bloemengarve, hun dankbaarheid en genegenheid aan de eerbiedwaardige Dienaar Gods te betuigen.

Het gemeentebestuur van Walem

